

Asia: VN/6550/2024

Lausuntopyyntö Kasvuyrittäjyyden ohjelmasta (sis. Mittelstand)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin seudun kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelmasta.

Yleisiä huomioita

Kasvuyrittäjyysohjelman toimenpide-ehdotukset ovat keskenään kovin eriparisia: osassa keskitytään hyvinkin pieniin asioihin, osassa taas on enemmän valtion hallinnolle kirjoitettuja toimia, joiden merkitys tai vaikuttavuus ei avaudu yksityisen sektorin toimijoille.

Ohjelman seitsemän ensimmäistä toimenpidettä ovat monelta osin juuri niitä ongelmia, miksi nykytilanteessa eli heikon kasvun tilanteessa ollaan. Taustaraportin havainto, jonka mukaan 75 % haluaa kasvaa ja 3,5 % kasvaa, kertoo omaa karua kieltään. Ehdotukset lähtevät paljolti siitä, että yritysten kasvun suurimmat mahdollisuudet ovat hyvin riippuvaisia valtion järjestämästä toiminnasta, eikä siitä, että yritysten täytyy menestyäkseen pärjätä itsenäisesti markkinoilla. Valtion tarjoamalla tuilla, neuvonnalla ja muilla avuilla on luonnollisesti merkitystä, mutta niiden avulla ei ole järkevää valita esimerkiksi sitä, mitkä ovat kasvavia yrityksiä tai tulevia sellaisia, taikka arvottaa sitä, onko jokin toimiala toista parempi, kuten toimenpiteessä 3 on esitetty. Mittelstand-yrityksiä ei synny kohdassa 1 esitetyn motivointikampanjan avulla ja harvoin myöskään suorien tukien siivittämänä, vaan oikeanlaisten liiketoimintaa kehittävien ja riskinsietokykyä lisäävien kannustimien avulla, joista esimerkiksi T&K-toimintaan liittyvät verokannustimet tai erilaiset takaukset ovat toimiva tapa. Kun kannustimet ovat olemassa, sen jälkeen yritykset voivat myös täysimääräisesti hyödyntää valtion jo olemassa palveluja kuten Business Finlandin ja Work in Finland -palveluja ilman, että sitä täytyy erikseen linjata osana kasvuyrittäjyysohjelmaa.

Helsingin seudun kauppakamari haluaa kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin toimenpide-ehdotuksiin:

Verotukseen liittyvät toimenpiteet

11. T&K yhdistelmävähennys

Verotuksessa tehtävässä tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävähennyksessä on vielä parannettavaa: Yhdistelmävähennyksen perusteeseen hyväksyttävät ostopalvelut on rajattu vain sellaisiin ostopalveluihin, jotka ovat ulkopuolisen henkilöstön tuottamia. Siten tutkimus- ja kehittämistoiminnassa ostopalveluiden ulkopuolelle jää pelkän konesaliajan/laskentatehon vuokraaminen, ellei mukana osteta myös palveluntarjoajan henkilöstön työpanosta, jolla taas on vaikutusta kokonaiskustannuksiin.

Kauppakamarin ehdotus: Myös pelkän konesaliajan/laskentatehon vuokraamisen ottaminen sellaisenaan vähennyksen perusteeseen vähentäisi tulkintaerimielisyyksiä ja byrokratiaa verottajan kanssa.

Työnantajan kustantaman koulutuksen vähennyskelpoisuus

Työnantajat järjestävät ja kustantavat työntekijöilleen erilaista koulutusta. Työnantajien järjestämän ja kustantaman koulutuksen tarve on entisestään lisääntynyt globalisaation, talouden rakennemuutoksen ja työelämän muutosten johdosta. Nämä edellyttävät työntekijöiltä uusia tiedollisia ja taidollisia valmiuksia.

Tuloverolakiin (1535/1992, TVL) on lisätty 1.1.2018 voimaan tullut TVL 69 b §, jonka 1 momentin mukaan veronalaista tuloa ei muodostu työnantajan kustantamasta työntekijän koulutuksesta, joka tapahtuu työnantajan tai samaan konserniin kuuluvan työnantajan intressissä.

Veronalaista tuloa ei synny työnantajan kustantamasta työntekijän koulutuksesta, joka tapahtuu työnantajan tai samaan konserniin kuuluvan työnantajan intressissä. Koulutus tapahtuu lähtökohtaisesti työnantajan intressissä, kun työnantaja päättää kustantaa työntekijälle koulutusta.

Koulutus tapahtuu työnantajan intressissä, jos se on hyödyllistä työntekijän nykyisten tai tulevien työtehtävien kannalta työnantajan tai samaan konserniin kuuluvan työnantajan palveluksessa.

Työnantajan intressissä maksettuja ja työntekijälle verovapaita koulutuskustannuksia voidaan yleensä pitää työnantajan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina vähennyskelpoisina menoina. Tällaisia kustannuksia ovat esimerkiksi koulutuspalkkiot, osallistumismaksut, maksut kurssimateriaalista sekä matka- ja majoituskustannukset.

Työnantajan maksamien koulutuskustannusten verovapautta arvioitaessa ei ole merkitystä sillä, missä muodossa koulutus tapahtuu tai millaiseen tutkintoon tai ammattinimikkeeseen koulutus mahdollisesti johtaa. Verovapaita koulutusta voi siten olla esimerkiksi tutkintoon johtava peruskoulutus, ammattikoulutus, ammatillinen täydennyskoulutus, jatkokoulutus tai muu lisäpätevyyttä tuova koulutus.

MBA (Master of Business Administration) ja eMBA (Executive MBA) -koulutusohjelmat ovat yleensä täydennyskoulutusohjelmia, joiden suorittajilta edellytetään soveltuvaa pohjakoulutusta sekä työkokemusta. MBA-koulutusohjelmat eivät kuulu osaksi suomalaista tutkintojärjestelmää eikä niiden antaminen kuulu suomalaisten koulutustoimen harjoittajien lainmukaiseen koulutustehtävään. Koulutusten järjestämistä ei myöskään avusteta lain nojalla valtion varoin. Ohjelmia toteuttavat suomalaisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen lisäksi myös kaupalliset toimijat kuten erilaiset koulutusyhtiöt. MBA-koulutusohjelmien myynti on pääsääntöisesti arvonlisäverollista palvelujen myyntiä.

Verohallinnon ohjeen mukaan MBA-koulutukseen sisältyvä arvonlisävero ei ole työnantajalle vähennyskelpoinen kulu. Perusteluna vähennyskeltottomuudelle esitetään, että vaikka koulutus voi välillisesti palvella myös työnantajan liiketoimintaa, niin lähemmin koulutuksen katsotaan liittyvän kuitenkin koulutuksen saavan työntekijän yksityiseen kulutukseen.

Kauppakamarin ehdotus: Verohallinnon tulkintaohjetta tulee muuttaa siten, että tämä yhtiön tuloverotuksessa vähennyskelpoinen, työnantajan intressissä tapahtuva MBA-koulutus on vähennyskelpoinen myös arvonlisäverotuksessa. MBA-koulutus on luonteeltaan täydennyskoulutusta, jolla tuotetaan soveltuvaa osaamista työnantajan intressissä.

Isoja, rakenteellisia verotukseen liittyviä uudistuksia, joilla vauhditetaan yritysten kasvua:

Ansiotulon verotukseen tasavero

Kauppakamarin ehdotus: Pitäisi tavoitella suhteellisen alhaista veroprosenttia, verotetaan ansiotuloja kevyemmin ja kulutusta raskaammin. Työnteon on oltava aina kannattavaa.

Osinkoverotukseen yhtiöveron hyvitysmalli takaisin

Kauppakamarin ehdotus: Yhtiön voitonjaostaan maksama vero luettaisiin osingonsaajalle hyvitykseksi tämän verotuksessa. Tämä yhdenkertainen verotus helpottaisi pääomien kertymistä uudelleen sijoitettaviksi.

Osaamiseen ja osaavaan työvoimaan liittyvät toimenpiteet

14. Kannustetaan kasvuyrityksiä ja työnantajia kehittämään osaamista kasvukyvykkyiden nostamiseksi

Yrityksen kansainvälistyminen ja menestyminen ovat kasvun kannalta Mittelstand-yrityksille välttämättömyys, koska Suomen markkinat ovat liian pienet. Kotimarkkinoilla toimivan ja ehkä osin jo kansainvälistä toimintaa harjoittavankin yrityksen pullonkaula on johdon strateginen kyvykkyys, uskallus ottaa riskejä sekä taito tehdä kansainvälistä liiketoimintaa siten, että koko yrityksen

potentiaali saadaan käyttöön. Kaupallistaminen tarkoittaa sitä, että yritys osaa katsoa omaa tuotettaan tai palveluaan markkinoiden ja potentiaalisten asiakkaiden silmin. Menestyksellinen kansainvälistyminen tarkoittaa yleensä myös sitä, että kotimaassa harjoitettavaa liiketoimintaa on kehitettävä, jotta vientimarkkinoilla on mahdollisimman hyvät mahdollisuudet onnistua. Kansainvälisessä liiketoiminnassa ja kasvussa onnistuvat yritykset nostavat vuosi toisensa perään verkostojen rakentamisen onnistuneen liiketoiminnan avainasiaksi (Kaupallistamisen tila 2022 - selvitys; Helsingin seudun kauppakamari ja Proof). Tässäkin suomalaisilla yrityksillä on parannettavaa, sillä kumppanuuksien kehittäminen vaatii yrityksissä pitkäjänteistä työtä ja vahvaa ylimmän johdon sitoutumista ja näkemystä.

Hyvä esimerkki yritysten edellä mainittuja kyvykkyyksiä tukevasta koulutusohjelmasta on Ylimmän Johdon Kansainvälistymisohjelma, YJK (Punda Globalin kehittämä, Kansainvälisten kauppakamarien ja Hallituspartnereiden toteuttama yhteisohjelma kansainvälisen johtamisosaamisen vahvistamiseksi). Tätä ja vastaavia ohjelmia tulisi hyödyntää kasvuyrittäjyyden kyvykkyyksien edistämiseksi, jotta yrityksen johdon osaaminen saadaan tarvittavalle tasolle.

15. Huolehditaan kasvuyritysten osaamistarpeisiin vastaamisesta sekä osaavan työvoiman saatavuudesta

Kohdassa 15 a nostetaan esille alueellisen ja ammatillisen työvoiman liikkuvuuden lisääminen mm. jatkuvan oppimisen tarjontaa parantamalla. Helsingin seudun kauppakamari pitää jatkuvan oppimisen riittävää tarjontaa erittäin tärkeänä osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisen keinona. Nyt tehtävät ammatillisen koulutuksen jatkuvaan oppimiseen kohdistettavat rahoitusleikkaukset heikentävät etenkin yrityksille tärkeiden ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tarjontaa. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista kaksi kolmasosaa on aikuisopiskelijoita, ja ammatillinen koulutus on tärkeä uudelleen koulutautumisen toteuttaja.

Kohdassa 15 c ehdotetaan painopisteen siirtämistä ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen. Vastakkainasettelu korkeakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välillä on tarpeetonta ja haitallista. Olennainen kysymys on, miten osaavan työvoiman saatavuuteen löydetään ratkaisuja. Siihen tarvitaan sekä ammatillista koulutusta että korkeakoulutusta.

Yrityksille ammatillisen koulutuksen järjestäjät ovat tärkeitä kumppaneita. Tarvitsemme sekä toisen asteen että korkea-asteen ammatillista koulutusta, jotta voimme vastata työmarkkinoiden monipuolisiin tarpeisiin. Monet alat vaativat erityisosaamista, jota ammatillinen koulutus tarjoaa.

Helsingin seudun kauppakamari pitää tärkeänä, että hallitusohjelman kirjaus korkeakoulujen aloituspaikkojen kohdentamisesta kasvukeskuksiin ei jää toimeenpanematta.

Kohdassa 15 d nostetaan esille ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuus. Helsingin seudun kauppakamari pitää hyvänä työelämävastaavuuden sekä alueellisen ennakointityön merkityksen tunnistamista.

16. Tehdään Suomesta houkutteleva maa tehdä työtä ja investoida sekä sujuvoitetaan työperäistä maahanmuuttoa

Helsingin seudun kauppakamari huomauttaa, että koulutus- ja työperäisen maahanmuuton kasvattaminen on välttämätön edellytys osaavan työvoiman saatavuudelle ja yritysten kasvun mahdollistamiselle.

Kohdassa 17 d on nostettu esille saumaton kansainvälisen rekrytoinnin palvelujärjestelmä. Helsingin seudun kauppakamari pitää erittäin tärkeänä työnantajien kannalta sujuvasti toimivaa sähköistä järjestelmää, joka helpottaa kansainvälisten osaajien löytämistä ja rekrytoimista.

Tuottavuuden lisäämisen toimenpiteet

Tuottavuuskohtiin liittyen kauppakamari esittää toiveinaan seuraavia EU-politiikkaan ja kansainvälistymiseen ja kv-rahoitusmahdollisuuksiin liittyviä näkökohtia:

Enrico Lettan raportin (2024) mukaisesti viides sektori eli vapaus edistää tutkimusta, koulutusta ja innovaatiota Euroopan alueella on vietävä käytäntöön siten, että suomalaisilla yrityksillä on mahdollisimman hyvä pääsy uuteen, liiketoimintamahdollisuuksia lisäävään tietoon. Tähän tarvitaan yhden luukun malli, jolla tähdättäisiin siihen, että valtiopanostasi omissa palveluissaan kykyyn rakentaa siltoja suomalaisille yrityksille maailmalla olevien investointihankkeiden, huippuyliopistojen ja tutkimuslaitosten ohjelmiin. Tai vastaavasti tarjota suomalaisia hankkeita muille. Ei yksin maan sisällä, vaan kansainvälisiin huippuhankkeisiin. Tämä jää nykyisin suurelta osin yritysten oman aktiivisuuden ja tukirahoituksen jalkoihin.

Kauppakamari ehdottaa, että EU:n seuraavaa rahoituskautta (2028-) varten on tehtävä yksi kansallinen suunnitelma, jonka mukaan esim. koheesiovaroja tulevaisuudessa jaetaan. Tämän suunnitelman laatimiseksi sekä sen toimeenpanemiseksi on tärkeää ottaa mukaan yritykset ja korkeakoulut.

Valtion yritystoimintaan liittyvä palveluverkosto on laaja. Esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toimivat Business Finland ja Work in Finland, Finnvera, Suomen Teollisuussijoitus, ELY-keskukset sekä Euroopan komission osarahoittama Enterprise Europe Network neuvontapalvelu. Lisäksi kaupunkien ja kuntien elinkeinotoimet ja niiden yhteydessä toimivat kehitysyhtiöt ovat tärkeä osa julkisin varoin tuotettuja yrityspalveluja.

Kauppakamari ehdottaa, että valtio voisi nykyistä vahvemmin viestiä ja koordinoida EU:n kärkihankkeiden mahdollisuuksista yrityksille. Laajasta julkisesta palveluverkosta huolimatta, tieto liikkuu heikosti, ja valtaosalla kohderyhmän yrityksistä on vähäiset tiedot Euroopan tai muiden kansainvälisten markkinoiden kasvuhankkeista. Pienet, keski- ja suuretkin yritykset tietävät

hyvin vähän EU:n kautta saatavista rahoitusmahdollisuuksista ja niihin liittyvistä hakuprosesseista puhumattakaan siitä, millaisia mahdollisuuksia rahoitushakujen kautta avautuvat kansainväliset verkostot voivat tuoda liiketoiminnan kehittämiseen ja innovaatiotoimintaan. Saksassa AHK:t (The German Chambers of Commerce Abroad) ja Business Sweden on tekevät juuri tätä työtä hyvinkin vaikuttavasti. Kauppakamarin näkemyksen mukaan Suomen kasvua edistäisi se, että yrityksiä autettaisiin mahdollisuuksista viestimisen lisäksi konkreettisesti rahoitushakuihin osallistumisessa. Tässä Helsingin seudun kauppakamari voi mielellään toimia yhteistyökumppanina.

Muut tavoitteet ja toimenpiteet

On perusedellytys ja oletus, että kaikkea niin kasvuyrityksiä kuin muitakin yrityksiä koskevaa tarpeetonta sääntelyä arvioidaan jatkuvasti osana hyvin toimivaa hallintoa. Tämän pitää olla perustekemistä kaikissa viranomaisissa. Samoin sen, että yrityksille on tarjolla niin julkisesti kuin yksityisestikin hyödyllistä neuvontaa, tai sen, että kasvuyritysten tilasta on käytettävissä tarvittavaa tietoa. Kasvuyrittäjyyden ohjelman tavoitteena on tunnistaa toimenpiteitä, joiden avulla voidaan vauhdittaa erityisesti Mittelstand-yritysten kasvua ja uudistumista. Yhtään vähättelemättä esimerkiksi sääntelyn keventämisen tarvetta, edellä mainittujen kohtien nostaminen merkittäväksi esteeksi yritysten kasvun ja kasvuyrittäjyyden määrän kaksinkertaistamiselle vuoteen 2030 mennessä on liioittelua ja ohjelman tavoitteeseen verrattuna näpertelyä. Kauppakamari ehdottaa harkittavaksi, että kohdat 21 ja 22 poistetaan ja huolehditaan hallinnon keventämisestä ja tiedolla johtamisen tarpeista muissa yhteyksissä.

21. Sääntelyä tulee vähentää ja tarpeetonta kasvua estävää sääntelyä tulee poistaa. pieniä kasvuyrityksiä tulee tukea uuden sääntelyn (mm. digi- ja vastuullisuussääntely) käyttöönotossa -> ehdotetaan poistettavaksi

22. Tietopohjan lisääminen ja kehittäminen sekä parempi tilannekuva kasvuyrityksistä -> ehdotetaan poistettavaksi

Vataja Riikka
Helsingin seudun kauppakamari